

38 Den økonomiske udvikling i Danmark 1945-72 belyst gennem en række tabeller

1. Undersøg, i hvilke perioder den økonomiske vækst har været kraftig, i hvilke langsom.
2. Hvorledes har andre »vigtige forhold« som underskuddet på betalingsbalancen, bytteforholdet, detailpristallet, lønnen og arbejdsløsheden udviklet sig i perioder med hurtig produktionsfremgang?
3. Hvorledes har de udviklet sig i perioder med svag produktionsfremgang?
4. Hvilken sammenhæng består der mellem de forskellige økonomiske faktorer? (Vælg eksempelvis et lavkonjunkturrår som 1955 og et højkonjunkturrår som 1965).
5. Hvilke ændringer har fundet sted i erhvervsfordelingen og beskæftigelsen? Hvad har de betydet for nationalproduktets størrelse og sammensætning?
6. Hvilke ændringer er foregået i det offentlige aktivitetsniveau? Hvad kan være baggrunden herfor?
7. På hvilke vigtige punkter har det danske samfund ændret sig i efterkrigstiden ifølge tabellerne?

1. Det socialdemokratiske arbejdsprogram »Fremtidens Danmark« fra 1945 gik ind for nationalisering af visse nøglesektorer inden for erhvervslivet og for oprettelse af virksomhedsdemokrati (jfr. s. 105 f.).
2. Danmarks tilslutning til Antikominternpagten i 1941 var afgørende for, at modstandsbevægelsen kom i gang.

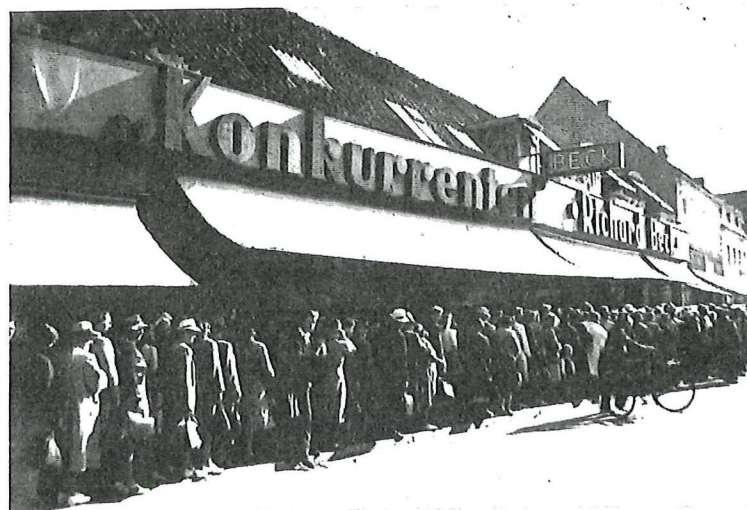
udviklet sig fra 1950 til 1969? Hvad er forklaringen på, at nogle forbrugsposter har »tabt terræn«, medens andre har vundet frem?

5. Hvilke ændringer har fundet sted i erhvervsfordelingen og beskæftigelsen? Hvad har de betydet for nationalproduk-

38A Folketal og erhvervsfordeling¹ 1940-65

	Folketal i mill.	Landbrug, skovbrug, fiskeri	Industri, håndværk	Handel og transport	Øvrige erhverv + uoplyst
1940	3,8	28%	32%	18%	22%
1950	4,3	24%	35%	20%	21%
1960	4,6	19%	35%	21%	25%
1965	5,0	15%	38%	24%	23%

1. Tallene fra erhvervsfordelingen rummer visse fejlkilder, for i tidens løb er placeringen af de forskellige erhvervsgrupper blevet ændret.

Der sælges bomuldstøj i Maribo 18. september 1947. Der skulle spares på valutaen, og der var også begrænset, hvor mange varer andre lande kunne afse til Danmark. Det kunne give lange køer ved butikkerne, som man ser ovenfor.

38B Nogle vigtige økonomiske forhold 1945 til 1972

	BNP ¹ i mill. kr.	Årlig vækst i BNP i pct.	Betalings- balancen. Overskud i mill. kr.	Bytte- forholdet ²	Detail- pristallet. 1964 = 100	Time- lønnen for arbejdere ³	Arbejds- løshed i pct. ⁴	
1945			876		53,3		13,4	1945
1946			- 936	100	53,0	2,60 kr.	8,9	1946
1947			- 359	90	54,2	2,90 kr.	8,9	1947
1948	24.093	4,5	- 271	104	55,8	3,10 kr.	8,6	1948
1949	25.184	3,9	- 197	123	56,5	3,37 kr.	9,6	1949
1950	26.181	8,3	- 742	101	59,9	3,52 kr.	8,7	1950
1951	28.343	- 0,2	- 203	84	66,2	3,70 kr.	9,7	1951

38D Beskæftigelsen i 1000 1945-70

	Industri og håndværk i	Landbruget	Offentligt ansatte	Udearbejdende kvinder
1945	634 ¹	448	112 ¹	464
1950	588	397	167	746
1955	598	354		596
1960	597	288	235	616
1965	663	275	305	746
1970	660-687 ²	197-215 ²	416-441 ²	844/918 ²

1. 1940. Tallene til og med 1965 bygger på erhvervstællinger; der foreligger ikke nogen for håndværk og industri fra 1945.

2. Tallene bygger på en stikprøveundersøgelse.

38E Nogle forbrugsgoders udbredelse i Danmark 1945-70

	Biler i tusinder	antal indbyggere pr. bil	Fjernsyns- modtagere i tusinder	Fuldførte lejligheder (herunder også ejerbo- liger) i tusinder
1945	75	54		8,4
1946	142	29		8,3
1950	179	24		17,5
1955	324	14	3,5	23,9
1960	578	8	388	28,0
1965	981	5	1.031	40,5
1970	1.329	4	1.311	50,6

38F Privatforbrugets udvikling 1950-69

	1950	1962	1969
I alt mia. kr.	15,8	33,6	65,0
Nærings- og nydelsesmidler	38,7%	32,1%	32,6%
Andre ikke-varige goder	11,0%	12,3%	12,8%
Husleje, lys og varme	10,8%	10,4%	11,2%
Fodtøj og beklædning	14,0%	8,8%	7,0%
Varige goder ekskl. biler og motorcykler	9,5%	14,0%	13,6%
Tjenester, kollektiv transport	13,6%	14,2%	14,4%
Udlandsrejser	1,9%	3,3%	3,5%
Personbiler og motorcykler	0,5%	4,9%	4,9%
I alt	100,0%	100,0%	100,0%

	BNP ¹ i mill. kr.	Årlig vækst i BNP i pct.	Betalings- balancen. Overskud i mill. kr.	Bytte- forholdet ²	Detail- pristallet. 1964 = 100	Time- lønnen for arbejdere ³	Arbejds- løshed i pct. ⁴	
1952	28.281	1,2	225	80	68,7	4,06 kr.	12,5	1952
1953	28.628	5,8	176	97	68,7	4,35 kr.	9,2	1953
1954	30.316	2,9	- 433	100	69,3	4,46 kr.	8,0	1954
1955	31.269	0,2	283	100	72,8	4,88 kr.	9,7	1955
1956	31.880	2,0	- 29	100	77,3	5,09 kr.	11,1	1956
1957	33.504	5,1	369	91	79,3	5,46 kr.	10,2	1957
1958	34.381	2,6	925	97	79,7	6,08 kr.	9,6	1958
1959	36.592	6,4	172	103	81,2	5,31 kr.	6,1	1959
1960	38.912	6,3	- 404	100	82,3	5,60 kr.	4,3	1960
1961	41.200	5,9	- 637	98	85,1	5,90 kr.	3,9	1961
1962	43.472	5,5	- 1539	100	91,4	6,37 kr.	3,3	1962
1963	43.672	0,5	324	101	97,0	6,54 kr.	4,3	1963
1964	47.574	8,9	- 1148	103	100	6,71 kr.	2,8	1964
1965	49.857	4,8	- 924	103	106,5	7,00 kr.	2,3	1965
1966	51.032	2,4	- 1024	106	113,6	7,41 kr.	2,6	1966
1967	53.010	3,9	- 1511	103	122,1	7,73 kr.	3,2	1967
1968	55.278	4,3	- 1125	101	166	8,91 kr.	5,3	1968
1969	59.803	8,2	- 2214	103	171	8,15 kr.	4,4	1969
1970	61.450	2,8	- 4077	103	182	8,82 kr.	3,6	1970
1971	63.676	3,7	- 3169	100	194	9,21 kr.	4,2	1971
1972	66.458	4,5	- 462	105	206	10,46 kr.	3,9	1972

1. Det årlige produktionsresultat (inklusive afgifter) angivet i 1955-priser. Tallene er altså renset for inflation og stigningerne derfor udtryk for reelle stigninger. Tallene før 1947 er udeladt, fordi nationalproduktet indtil da blev opgjort på grundlag af selvangivelserne; derefter på grundlag af produktionsstatistikken.
2. Ved bytteforhold forstås forholdet mellem priserne på de varer og tjenesteydelser, et land eksporterer, og de varer og tjenesteydelser, det importerer. En forbedring i bytteforholdet – angivet ved en stigning i indekstallet – tillader et land at indføre den samme mængde varer som før til gengæld for en mindre udførsel. Indtil 1957 er indeks 1946=100, fra 1958-68 er indekset 1960=100, fra 1969 er indekset 1971=100.
3. Indtil 1957 er gennemsnitstimelønnen kun angivet for faglærte arbejdere i årets priser. Derefter er den angivet for såvel faglærte som ufaglærte i 1958-priser.
4. Arbejdsløshedsprocenten er udregnet på grundlag af antallet af ledige i forhold til antallet af arbejdsløshedsforsikrede.

38C Skatter og offentlige udgifter

	Skatter og afgifter i mill. kr.	Skatter og afgifter i pct. af BNP	Sociale ud- gifter i mill. kr.	Sociale ud- gifter pr. indbygger i kr.	Udgifter til uddan- nelse i mill. kr.	Udgif- ter til forsva- ret i mill. kr.
1945	2.029	14,0	789	195	226	313
1950	3.909	16,9	1.176	275	391	784
1955	6.709	21,5	1.847	416	746	931
1960	9.846	22,2	2.896	632	1.298	1.912
1965	21.170	27,8	7.650	1.614	3.157	2.397
1968	34.135	33,7	13.326	2.746	4.996	2.961
1970	48.023	37,8	19.342	3.942	8.382	3.419
1972	65.015	40,9	26.591	5.344	11.450	4.493